

10. Kreidler, W. (1997). *Describing Spoken English: An Introduction*. London and New York: Routledge.
11. *The Cambridge English Pronouncing Dictionary* (2011). 18th ed. Edited by P. Roach, J. Hartman and J. Setter. Cambridge: Cambridge University Press.
12. Wells, John C. (2008). *The Longman Pronunciation Dictionary*. 3rd edition. Harlow: Longman.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Валентина Паращук – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри англійської мови та методики її викладання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Наукові інтереси: актуальні проблеми фонетики англійської мови, міжкультурної комунікації, викладання англійської мови як іноземної.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Valentyna Parashchuk – Candidate of Science in Philology (PhD), associate professor, professor of the Chair of English and ELT Methodology, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University, Kropyvnytskyi.

Research interests: current issues in English phonetics, intercultural communication, TEFL.

УДК 372.881.111

**РОЗВИТОК НОВИХ АКЦЕНТНИХ ВАРІАНТІВ
АНГЛІЙСЬКИХ СЛІВ У ПЕРІОД 1958-1984 РР.
(НА МАТЕРІАЛІ 11-ГО ТА 14-ГО ВИДАНЬ EVERYMAN'S
ENGLISH PRONOUNCING DICTIONARY)**

Тетяна ДАЦЬКА (Кропивницький, Україна)

e-mail: tdatska@meta.ua

ДАЦЬКА Тетяна. РОЗВИТОК НОВИХ АКЦЕНТНИХ ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКИХ СЛІВ У ПЕРІОД 1958-1984 РР. (НА МАТЕРІАЛІ 11-ГО ТА 14-ГО ВИДАНЬ EVERYMAN'S ENGLISH PRONOUNCING DICTIONARY)

Статтю присвячено встановленню особливостей варіювання кодифікованих акцентних структур слів у нормативній британській вимові за період 1958-1984. Розглядається група слів, у яких протягом цього часу з'явилися нові варіанти акцентного оформлення. Встановлено акцентні типи та структури, що варіюють. Розглянуто такі супутні варіюванню акцентної структури чинники, як довжина слова у складах та частиномовна належність слів. Виявлено зміни у функціонуванні акцентних типів англійських слів у межах зазначеного діахронічного зрізу.

Ключові слова: акцентний тип, акцентна структура, кодифікація, варіант, варіювання, діахронія.

DATSKA Tetiana. THE DEVELOPMENT OF NEW ACCENTUAL VARIANTS OF ENGLISH WORDS DURING 1958-1984 (BASED ON THE CORPUS OF THE 11TH AND 14TH EDITIONS OF EVERYMAN'S ENGLISH PRONOUNCING DICTIONARY)

The paper is concerned with the study of codified accentual structures variability in RP during 1958-1984. The group of words, which developed new accentual structure variants, are in the focus of investigation. Accentual types and structures that participate in this kind of variation have been singled out. Accentual types are viewed as schemes that indicate the kinds of stress within a word and accentual structures reflect the number of syllables and the placement of primary and secondary stresses on particular syllables in a word. Most of the words have developed two accentual structure variants. Only one out of 198 analyzed words has three alternative accentual structure variants. Five accentual types take part in variation during the above-mentioned period: 'primary stress in a word', 'secondary+primary stress', 'primary+secondary stress', 'primary+secondary+primary stress', 'two primary stresses in a word'. The accentual type 'two primary stresses' in a word falls out of use. The dynamic processes in the word accentual structure involve such types as 'primary stress in a word', 'secondary+primary stress', 'primary+secondary stress'. The main tendency is the change of 'one primary stress in a word' accentual type for 'secondary+primary stress' type. According to the 'part of speech' parameter, most of the words that have developed accentual structure variants are three-syllable and two-syllable nouns and adjectives. Further investigation of the issue under study can include establishing the peculiarities of the groups of words that have lost / retained the same number of their accentual structure variants during the period of 1958-1984.

Key words: accentual type, accentual structure, codification, variant, variability, diachrony.

Відомо, що варіювання мовних одиниць є постійною ознакою живої мови, яка забезпечує її ефективне функціонування та розвиток в синхронії, може спричинятися власне мовними та позамовними чинниками, і врешті є підґрунтям мовної динаміки в діахронії, яка якраз і відбувається через конкуренцію і перерозподіл варіантів на синхронічному зрізі. У фонетиці діахронічні зміни у вимові слів можливо відслідковувати на прикладі лексикографічних джерел – словників вимови. Зміни в акцентному оформленні слова, які фіксуються у вигляді варіантів акцентної структури слова (АС), описують динаміку акцентної структури в діахронії.

Словесний наголос є важливим організуючим елементом в оформленні звучання слова, тому варіативність АС у кодифікованій вимовній нормі, як свідчать проведені дослідження, не є високою порівняно з варіативністю фонемної структури слова [2], проте частина акцентних структур слів в англійській мові допускають певну варіативність реалізацій АС.

Дослідження варіювання та/або динаміки АС уже були проведені на матеріалі останніх видань словників вимови, які фіксують британську, американську та інші вимовні норми

[2; 4; 1]), проте відстеження динаміки варіантів АС у період протягом ХХ століття ще не проводилося.

Мета цієї статті – встановити особливості динаміки акцентних структур слів, які розвинули варіантні реалізації у період 1958-1984 років, а саме – виявити, які акцентні типи та структури беруть участь у варіюванні; як перерозподіляються варіанти акцентної структури з часом; визначити частиномовну належність та складову довжину слів, які мають варіантні реалізації акцентних структур.

Матеріал дослідження було дібрано з 14-го видання словника *Everyman's English Pronouncing Dictionary* [7], укладеного Д. Джоунзом та редагованого й виданого А. Гімсоном у 1984. Перевірка дібраних акцентних варіантів проводилася за словником Д. Джоунза *Словарь английского произношения* [5], який було репродуковано фотомеханічним способом з одинадцятого видання цього словника 1958 року. Таким чином було виявлено 198 слів, акцентні структури яких у період з 1958 до 1984 року збільшили кількість допустимих нормативних реалізацій акцентної структури.

Акцентний тип у цій статті позначається схемою, яка вказує на наявність та розташування певного типу наголосів у слові – головного та другорядного, акцентна структура – це схема, яка вказує, скільки складів уміщує слово і які саме склади є наголошеними. Наприклад, акцентний тип «один наголос у слові» може позначатися такою схемою /- ' -/ і охоплювати або двоскладові, або акцентні структури, які складаються з більшої кількості складів, у яких наголос може розташовуватися на будь-якому складі: /- ' -/, /- - ' -/, /- ' - -/, /- ' - - -/, /- ' - - - -/ тощо. Поняття *акцентний тип* та *акцентна структура* у цій статті використовуються за визначеннями й типологією, встановленими для англійської мови Торсуєвим Г.П. [6].

Варіантний ряд охоплює усю кількість зафіксованих у словнику варіантів акцентного оформлення слова. У варіантному ряду перший варіант є найбільш поширеним / часто вживаним. Його називатимемо першим варіантом акцентного оформлення слова. А інші варіанти – менш поширеними / альтернативними. Їх називатимемо за порядком їхнього розташування другим і третім варіантами.

Зміни в акцентному оформленні англійських слів проводимо за такими етапами [3]:

- 1) встановлення корпусу слів, які мають варіанти акцентної структури слова за даними словника 1984 року;
- 2) зіставлення дібраних варіантів акцентної структури слова за словником 1958 року;
- 3) укладання інвентарю змін в акцентному оформленні слів у вигляді схем;
- 4) встановлення частиномовної належності слів з варіантами акцентної структури та довжини слова в складах;
- 5) лінгвістична інтерпретація отриманих даних.

Зміни в порядку слідування акцентних варіантів у аналізованих словниках позначаємо, розділяючи їх стрілкою, яка відділяє варіанти словника 1958 року від варіантів словника 1984 року видання. Порядок слідування варіантів відображаємо у загальному вигляді, де акцентний варіант за словником 1958 року має позначку 1, а нові варіанти позначаються великою літерою "Н". Так, наприклад, зміни у позначенні акцентних варіантів прикметника *clandestine* /- ' - -/ → /- ' - -, ' - - - / позначатимуться схемою 1→1-Н, а дієслово *backslide* /' - ' - / → /, ' - -, ' - - / матиме таку схему 1 →Н-Н.

Ця стаття висвітлює особливості слів, у яких за досліджуваний період з'явилися альтернативні варіанти акцентного оформлення. У матеріалі дослідження було виявлено 198 таких слів. У кожного з слів цієї групи з'явився другий варіант акцентної структури, і лише в одного слова зафіксовано два нових варіанти АС: *divorcee* /- ' - -/ → /- ' - ' -, ' - - - -, ' - - - - /.

Серед 198 слів опрацьованих слів було виділено 119 слів (60 %), у якій слова розвивають новий варіант акцентного оформлення слова, що займає друге місце у варіантному ряду (див. табл. 1), у той час як перший варіант АС структури лишається незмінним. У другій групі, яка налічує 60 слів (30 %), з'являється два нових варіанти АС, а старий варіант вибуває з ужитку. Третя група налічує 18 слів (9 %), у яких новий варіант витісняє першу АС на друге місце.

Таблиця 1

Схема руху варіантів акцентних структур слів у період 1958-1984 рр.

№	Схема	Абсолютна кількість	Відносна кількість	Приклади
1	1→1-Н	119	60 %	disjunct (adj) /- ' - → - ' -, ' - - /
2	1→Н-Н	60	30 %	X-ray (n, adj) /' - ' - → ' - ' -, ' - - /
3	1→Н-1	18	9 %	segment (v) /' - - → - ' -, ' - - /
4	1→Н-Н-1	1	1 %	divorcee / - ' - - → - ' - ' -, ' - - ' -, - ' - - /
	Разом	198	100 %	

Щоб установити, які саме акцентні типи задіяні у варіюванні у досліджуваній період, було укладено таблицю 2, у якій зазначаються акцентні типи, що охоплюють варіювання АС у словнику вимови 1958 року: /' - / – один наголос у слові, /' - ' - / – другорядний+головний наголос у слові, /' - ' - ' - / – головний+другорядний наголос у слові, /' - ' - ' - ' - / – головний+другорядний+головний наголос у слові та /' - ' - / – два головних наголоси у слові. За словником 1958 року акцентна структура слів мала один варіант, абсолютна та відносна частота якого вказується у колонках №3 та №4. Словник 1984 року фіксує вже два варіанти акцентного оформлення слова і частота використання акцентних типів, які об'єднують ці структури подаються в колонках №6 та №7 для першого варіанта АС та колонках №8 та №9 для другого варіанта АС. Жирним шрифтом виділено випадки кількісного переважання певних акцентних типів у варіантах слова обох аналізованих словників.

Зауважимо той факт, що зміни в акцентному оформленні слів відбуваються переважно за участі таких АТ: “один наголос у слові”, “другорядний+головний наголос”, “головний+другорядний наголос”, а основна тенденція у зміні варіантів акцентного оформлення слова полягає у збільшенні використання АТ “другорядний+головний наголос” замість АТ “один наголос у слові”, що може свідчити про збільшення впливу ритмічної тенденції в наголошуванні слів у досліджуваній період.

Таблиця 2

Зведена таблиця використання акцентних типів у словах з варіантами АС у період 1958-1984рр.

№	Акцентний тип	Словник-1958			Словник-1984			
		1-й варіант АС			1-й варіант АС		2-й варіант АС	
		Абс. частота	Відн. частота		Абс. частота	Відн. частота	Абс. частота	Відн. частота
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
1	' -	86	43,5%	→	88	44,5%	50	25%
2	' - ' -	16	8%	→	64	32%	125	63%
3	' - ' -	39	20%	→	45	23%	23	12%
4	' - ' - ' -	1	0,5%	→	1	0,5%	-	-
5	' - ' -	56	28%	→	-	-	-	-
	Разом	198	100%		198	100%	198	100%

У таблицях 3-6 відображено інвентар акцентних структур слів за схемою руху їхніх варіантів. Акцентна структура чітко відображає кількість складів у слові та розподіл наголосу на певних складах слова. Також ці таблиці дають інформацію про частиномовну належність слів, акцентні структури яких мають варіантні реалізації. Графи в таблиці, де зазначаються дві частини мови, стосуються слів, які функціонують як обидві зазначені частини і мають спільні для обох частин варіанти акцентної структури. Цифри в дужках біля зазначених частин мови та акцентних структур відображають абсолютну частоту певного руху варіантів за вказаною у назві таблиці схемою.

Таблиця 3

Інвентар акцентних структур за схемою 1→1-Н
(всього 119 слів)

2-syllabic structures		
Adjectives (19)	1- - → 1- -, 1- 1- (18)	left-hand, green-eyed, short-term
	1- 1- → 1- 1-, 1- - (1)	disjunct
Nouns (12)	1- - → 1- -, 1- 1- (6)	forenoon, йclat, intrigue
	1- 1- → 1- -, 1- 1-, (6)	off-time, kingpin, goldleaf
Verbs (2)	1- - → 1- -, 1- 1-, (2)	crash-land, quick-freeze
Noun, adjective (2)	1- - → 1- -, 1- 1-, (2)	cognate, downcast
Adverb, adjective (1)	1- - → 1- -, 1- 1-, (1)	headlong
3-syllabic structures		
Nouns (21)	1- - - → 1- - -, 1- 1- 1- (8)	corduroy (n), figurine (n), limousine
	1- 1- - → 1- 1- -, 1- 1- - (5)	life-sentence (n), sub-heading (n), high-ranker (n)
	1- 1- 1- → 1- 1- 1-, 1- - - (5)	escapade (n), courtesan (n), ordinand (n)
	1- 1- - → 1- 1- -, 1- - - (2)	midsummer (n), saltpeter (n)
	1- 1- 1- → 1- 1- 1-, 1- - - (1)	embouchure (n)
Adjectives (38)	1- - - → 1- - -, 1- 1- 1- (21)	bittersweet, far-away, round-the-clock
	1- 1- - → 1- 1- -, 1- 1- - (16)	time-honoured, webfooted, ham-handed
	1- - - → 1- - -, 1- - - (1)	clandestine
Verbs (3)	1- 1- - → 1- 1- -, 1- 1- - (3)	fricassee, mass-produce, man-handle
Adverbs (4)	1- 1- 1- → 1- 1- 1-, 1- - - (2)	overland, therewithall
	1- 1- 1- → 1- 1- -, 1- - - (1)	hereabouts
	1- - - → 1- - -, 1- 1- 1- (1)	en passant
Nouns and verbs (2)	1- 1- 1- → 1- 1- 1-, 1- - - (1)	escalade
	1- - - → 1- - -, 1- 1- 1- (1)	paraffin
Nouns and adjectives (1)	1- - - → 1- - -, 1- 1- 1- (1)	tailor-made
4-syllabic structures		
Adjectives (10)	1- - 1- - → 1- - 1- -, 1- 1- 1- - (9)	stony-hearted, double-bedded, thoroughgoing
	1- 1- 1- - → 1- 1- 1- -, 1- 1- - (1)	before-mentioned
Nouns (10)	1- - 1- - → 1- - 1- -, 1- 1- 1- - (6)	subdivision, market-garden, daylight-saving
	1- - - - → 1- - - -, 1- - - - (1)	midwifery
	1- - - - → 1- - - -, 1- 1- - - (1)	viniculture
	1- - - - → 1- - - -, 1- - - - (1)	alackaday
	1- 1- - - → 1- 1- - -, 1- - - - (1)	Undertaking (=enterprise, promise)
Noun and adjective (1)	1- - - - → 1- - - -, 1- 1- - - (1)	picaninny
Verb (1)	1- - - 1- → 1- - - 1-, 1- - - 1- (1)	telerecord
5-syllabic structures		

Таблиця 5

Інвентар акцентних структур за схемою 1→Н-1
(всього 18 слів)

2-syllabic structures		
Adjectives (7)	'-- → '-, '- (6)	grown-up, mundane, knock-kneed
	'-- → '-, '- (1)	upset
Nouns (2)	'-- → '-, '- (1)	terrain
	'-- → '-, '- (1)	backroom
Verbs (2)	'-- → '-, '- (1)	segment
Nouns and verbs (1)	'- → '-, '- (1)	intern
3-syllabic structures		
Nouns (1)	'--' → '-, '-, '- (1)	ingenue
Adjectives (1)	'--' → '-, '-, '- (1)	warm-blooded
Adverbs (1)	'--' → '-, '-, '- (1)	underhand
4-syllabic structures		
Nouns (1)	'---- → '-, '-, '- (1)	will-o'-the-wisp
Adjectives (1)	'---- → '-, '-, '- (1)	open-hearted
5-syllabic structures		
Nouns (1)	'----- → '-, '-, '- (1)	caricaturist
Adjectives and adverbs (1)	'----- → '-, '-, '- (1)	happy-go-lucky

Таблиця 6

Інвентар акцентних структур за схемою 1→Н-Н-1
(всього 1 слово)

3-syllabic structures		
Nouns (1)	'--' → '-, '-, '- (1)	divorcee

Як засвідчують дані, які зафіксовані в таблиці № 7, найчастіше варіюють акцентні структури іменників (52 %) та прикметників (37 %). Це здебільшого трискладові (44 %), двоскладові (32 %) та чотирискладові (15 %) слова. Серед них найбільше виділяються трискладові іменники (52 одиниці), двоскладові прикметники (31 одиниця), двоскладові іменники (26 одиниць) та трискладові прикметники (23 одиниці).

Таблиця 7

Розподіл слів з варіантами АС за частинами мови та кількістю складів

№	Частина мови	Кількість складів					Всього	
		2	3	4	5	6		
1	Іменник	26	52	16	6	2	102	52%
2	Прикметник	31	23	12	4	4	74	37%
3	Дієслово	4	3	1			8	4%
4	Прислівник	1	6				7	3,5%
5	Іменник, дієслово	2	2				4	2%
6	Іменник, прикметник		1	1			2	1%
7	Прикметник, прислівник				1		1	0,5%
	Разом	64	87	30	11	6	198	100%
		32%	44%	15%	6%	3%		

Висновки. У період 1958-1984 років у кодифікованій нормативній британській вимові було виявлено такі особливості варіювання акцентних структур слів:

1. В одного слова може бути два паралельні варіанти акцентної структури. В аналізованому корпусі слів лише одне слово має три варіанти акцентного оформлення. Невисоку кількість варіантів акцентної структури можна пояснити тим, що наголос грає важливу роль у впізнаванні слова слухачем.

2. У динамічних процесах у зазначений період часу беруть участь п'ять акцентних типів: *один наголос у слові, другорядний+головний наголос, головний+другорядний наголос, головний+другорядний+головний наголос у слові, два головних наголоси у слові*. Акцентний тип *два головних наголоси у слові* у цей період виходить з ужитку. Зміни в акцентному оформленні слів відбуваються переважно за участі таких акцентних типів: *один наголос у слові, другорядний+головний наголос, головний+другорядний наголос*.

3. Основна тенденція у зміні варіантів акцентного оформлення слова полягає у збільшенні використання акцентного типу *другорядний+головний наголос* замість акцентного типу *один наголос у слові*, що може свідчити про збільшення впливу ритмічної тенденції в наголошуванні слів у досліджуваній період.

4. За частиномовним параметром ті слова, у яких у досліджуваній період з'явилися альтернативні варіанти акцентної структури, переважно належать до класу іменників та прикметників. Це здебільшого трискладові та двоскладові слова. Серед корпусу дослідження найбільше виділяються трискладові іменники та двоскладові прикметники.

Перспективи подальшого дослідження можуть охоплювати встановлення особливостей груп слів, у яких кількість варіантів акцентного оформлення слова в досліджений у цій статті період зменшується, або ж залишається на тому самому рівні.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Данильченко С.В. Варіювання акцентної структури слова в аспекті вимовної норми сучасної англійської мови (на матеріалі лексикографічних джерел) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Данильченко Станіслава Вадимівна ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2014. – 20 с.
2. Дацька Т.О. Динаміка фонетичної структури слова в аспекті сучасної американської вимовної норми (на матеріалі лексикографічних джерел): дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Дацька Тетяна Олексіївна. – К., 2002. – 228 с.
3. Дацька Т.О. Методика дослідження динаміки кодифікованих варіантів фонемної структури слова // Наукові записки. – Серія: Філологічні науки. – Вип.67. – Кіровоград, 2006. – С.170–178.
4. Дацька Т.О. Варіювання кодифікованих акцентних структур слів в англійській мові (на матеріалі 14-го видання вимовного словника Everyman's English Pronouncing Dictionary) // Наукові записки. – Випуск 89(4). – Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 5 ч. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2010. – С. 295–300.
5. Джоунз Д. Словарь английского произношения. – М.: Из-во «Советская Энциклопедия», 1964. – 538 с.
6. Торсуев Г.П. Вопросы фонетической структуры слова: На материале английского языка. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1962. – 155 с.
7. Everyman's English Pronouncing Dictionary / Originally compiled by D. Jones. Extensively revised and edited by A.Ch. Gimson. – 14th edn. – London: J.M.Dent & Sons Ltd., 1984. – 560 p.

REFERENCES

1. Danylchenko, S.V. (2014). Variiuvannia aktsentnoi struktury slova v aspekti vymovnoi normy suchasnoi angliiskoi movy (na materialii leksykografichnykh dzherel) : avtoref. dys. ... kand. filol. Nauk. [Word accentual structure variability in Modern English pronunciation norm (on the basis of pronunciation dictionaries) PhD Thesis Abstract]. Chernivtsi.
2. Datska, T.O. (2002). Dynamika fonetychnoi struktury slova v aspekti suchasnoi amerykanskoj vymovnoi normy (na materialii leksykografichnykh dzherel) : dys. ... kand. filol. Nauk. [Word phonetic structure dynamics in codified modern General American pronunciation standard (PhD Thesis)]. Kyiv.
3. Datska, T. (2006). Metodyka doslidzhennia dynamiky kodyfikovanykh varianiv fonemnoi struktury slova // Naukovi zapysky: filolohichni nauky. [The methodology of investigating the dynamics of word phonemic structures // Research Bulletin: philology]. Kirovohrad.
4. Datska, T. (2010). Variiuvannia kodyfikovanykh aktsentnykh struktur sliv v anhliiskiy movi (na materialii 14-ho vydannia vymovnoho slovnyka Everyman's English Pronouncing Dictionary) // Naukovi zapysky. [English codified accentual structures variability (English Pronouncing Dictionary corpus, 14th edn.) // Research Bulletin]. Kirovohrad.
5. Jones, D. (1964). Slovar angliyskogo proiznoshenia. [Everyman's English Pronouncing Dictionary]. Moscow: Sovetskaya Entsyklopedia.
6. Torsuiev, G.P. (1962). Voprosy foneticheskoi struktury slova: Na materiale angliiskogo yazyka. [English word phonetic structure peculiarities]. Moscow-Leningrad: Izd-vo AN SSSR.
7. Everyman's English Pronouncing Dictionary. (1984). London: J.M.Dent & Sons Ltd.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Дацька – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її викладання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: питання фонетики та фонології англійської мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Tetiana Datska – Candidate of Philological Sciences (PhD), Associate Professor, Associate Professor of the Chair of English and Methods of Teaching, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: English phonetics and phonology issues.

УДК 811.581.11

**ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ФОНЕТИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ
УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ**

Дар'я ЄМЕЛЬЯНОВА, Антоніна НЕВЄРОВА (Одеса, Україна)

e-mail: olga2445@ukr.net

ЄМЕЛЬЯНОВА Дар'я, НЕВЄРОВА Антоніна. ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ФОНЕТИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ

Стаття торкається ритмічної будови китайської мови, спирається на дослідження китайських лінгвістів і досвід українських викладачів. Метою дослідження стала розробка найбільш ефективного та результативного методу навчання українських студентів фонетиці китайської мови. Проведено порівняльний аналіз структур та особливостей наголосу ритмічних слів китайської і української мов, виявлено відмінності між тонами в китайській мові і наголосом в українській. Зроблено узагальнений аналіз типових фонетичних помилок, які допускаються українськими студентами при вивченні китайської мови. Дано рекомендації щодо виправлення типових помилок.

Ключові слова: поняття: ритмічна теорія, поняття: ритмічне слово, поняття: тон, поняття: наголос.

YEMELIANOV Darya, NEVEROVA Antonina. PROBLEMS OF TEACHING LANGUAGE FACULTY FOR UKRAINIAN STUDENTS

The article touches upon the rhythmic structure of the Chinese language and relies on the study of Chinese linguists. The purpose of the study was to develop the most effective method of studying of Ukrainian students of the phonetics of the Chinese language. A comparative analysis of the structures and peculiarities of the emphasis of the rhythmic words of the Chinese and Ukrainian languages was made, the differences between the tones in the Chinese language and the emphasis in the Ukrainian language were revealed. A generalized analysis of typical mistakes made by Ukrainian students in the study of the Chinese language is made, namely: incorrect pronunciation of rhythmic words; incorrect attitude of accent and tightening of one of the syllables when pronouncing bilingual words; adding an additional emphasis to Chinese rhythmic words; confusion of tones with emphasis, that is, the transfer of the rules of the Ukrainian language to the Chinese language. Corresponding recommendations for correcting these errors are provided. It is concluded that phonetics is the most important component of the language, and the Chinese language especially. It has a significant impact on the teaching for Ukrainian students of the Chinese language. Because the wrong pronunciation carries both grammatical mistakes and mistakes in the use of words. That is why it is necessary to teach students to master the phonetics perfectly. The prospects for increasing the level of Chinese language proficiency are seen in a variety of learning methods: interactive interaction between all participants both during classroom sessions and during conferences, cultural and festive events organized by the Confucius Institute Educational and Cultural Center of Ushinsky University; internship of Ukrainian students and professors at the Harbin University of Engineering; application of Internet resources - videos, presentations in Chinese; Writing abstracts, articles, reports on the problems of learning Chinese language by Ukrainian students; more active involvement of teachers from China, etc.

Key words: concept: rhythmic theory, notion: rhythmic word, notion: tone, notion: emphasis.

У наші часи весь світ спостерігає за швидкими змінами в Китаї, за його успіхами в різних сферах життя – економіці і політиці, науці та освіті. Як наслідок, зростає інтерес до Китаю і китайської мови, до ієрогліфічної писемності. Необхідно зауважити, що китайська мова є рідною для 1300 млн. осіб – приблизно однієї п'ятої людства. Офіційна назва ханьюй – мова жителів стародавньої імперії Хань. Офіційна китайська мова заснована на пекінській вимові і увібрала в себе багато лексичних та граматичних особливостей північних діалектів в цілому. В КНР офіційна мова називається путунхуа - «загальноживана».

До кінця 19 ст. китайська наука про мову і писемності розвивалася цілком незалежно від іноземних лінгвістичних традицій і лише зазнала деякий вплив індійської філології. Однак сучасне мовознавство в Китаї є синтезом досягнень своєї й західної наук.

Вивчення іноземної мови, зокрема і більш за все, китайської, базується на фонетиці. Те, наскільки добре чи погано студент опанував фонетикою, визначає його подальше оволодіння граматикою і лексикою. Отже, вивчення фонетики – це основа іноземної мови і особливо китайської.

Існує типологічна класифікація, що враховує фонетичні особливості китайської мови. З цієї точки зору її відносять до складових (або фонетичних) мов. Якщо, наприклад, у нескладових мовах, типу української і російської мов, морфема може бути утворена як поєднанням звуків, складом або поєднанням складів, так і окремим звуком – фонемою, то в